

133/2008

**BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERE**

Tárgy: Javaslat az egyes falfelületek védelméről
szóló rendelet megalkotására

Tisztelt Képviselő-testület!

A XVI. kerület területe Budapest többi kerületéhez viszonyítva nem számít erősen falfirkával szennyezett területnek, azonban itt is találhatók utcaképet rontó graffitik számos ingatlanon. Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzatának Képviselő-testülete (továbbiakban: Képviselő-testület) a 2008. február 27-i ülésén fogadta el az Önkormányzat 2008. évi költségvetéséről szóló 6/2008. (III. 3.) rendeletet, melynek 6a. számú mellékletének 44. sorában 55.471.000,- Ft-ot különített el falfirka elleni védelemre. Az erre a célra szánt összeg nagysága azt mutatja, hogy a Képviselő-testület arra törekszik, hogy a városképet rontó falfirkák elterjedését megakadályozza. E cél elérése érdekében javaslom, hogy a felhasználható keret terhére biztosítsunk támogatást azon XVI. kerületi polgárok számára, akik szeretnék a házukat, kerítésüket elcsúfító falfirkákat azokról eltávolítani és azt védőréteggel ellátni az összefirkálást megelőzendő.

A Képviselő-testület a 2008. május 7-i ülésén első olvasatban megtárgyalta az egyes felületek védelméről szóló rendelet-tervezetet. Az ülésen elhangzott javaslatok alapján átdolgozott rendelet-tervezet az előterjesztés mellékletét képezi. Az így elkészített rendelet-tervezet kiegészült egy rendelkezéssel, melynek értelmében a pályázó nyilatkozhat arról, hogy vállalja (nyertes pályázat esetén) 4.000,- Ft/hó átalánydíj fizetését az Önkormányzat részére, melyért a mentesítést követően a felületen esetlegesen elhelyezett falfirka eltávolítását az Önkormányzat (saját költségén) elvégzi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és alkossa meg a rendeletet.

Rendeleti javaslat: Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzata megalkotja az egyes falfelületek védelméről szóló .../2008. (...) rendeletét.

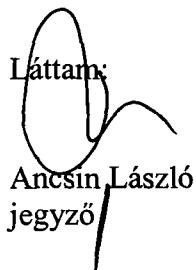
(elfogadása minősített szótöbbséget igényel az SZMSZ 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján)

Budapest, 2008. május 15.

Kovács Péter
polgármester

Láttam:

Ancsin László
jegyző

Mellékletek:

- rendelet-tervezet
- pályázati felhívás tervezet
- adatlap tervezet
- tájékoztató anyag

Az előterjesztést az Ügyrendi és Jogi Bizottság tárgyalja.

**Budapest Főváros XVI. kerület
Önkormányzatának
.../2008. (...) rendelete
az egyes felületek falfirka elleni védelméről**

Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az alábbi rendeletet alkotja:

A rendelet célja

1. §

(1) E rendelet célja, hogy Budapest Főváros XVI. kerület közigazgatási területén megszüntesse a városképet rontó, közízlést sértő falfirkák, graffitik elhelyezését.

(2) Értelmező rendelkezések:

- a) Falfirka, graffiti: festékekkel, filctollal, festékszóróval, alvázvédővel vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, falfirka, mely nem az építmény rendeltetésszerű használatához szükséges.
- b) Falfirka mentesítés: a már meglévő falfirka eltávolítása, majd ezt követően a felület védőréteggel való bevonása, vagy a falfirkával még nem szennyezett felület védőréteggel való bevonása.
- c) Használó: tulajdonos, bérlő, haszonbérlő, használó, szívésségi használó.
- d) Közfunkciót ellátó ingatlan: különösen iskola, óvoda, orvosi rendelő, gyógyszerár, élelmiszerüzlet, könyvtár, templom.
- e) Lakóingatlan: társasház épülete, lakásszövetkezet épülete, családi ház.

A rendelet hatálya

2. §

A rendelet hatálya kiterjed Budapest XVI. kerület közigazgatási területén fekvő lakóingatlanok, valamint a közfunkciót ellátó ingatlanok közterülettel érintkező homlokzatára, kerítésére.

A támogatás formája és mértéke

3. §

(1) Budapest XVI. kerületének Önkormányzata az 1. § (1) bekezdésében meghatározott célra pályázó részére vállalja a pályázatban megjelölt épület homlokzatának, kerítésének falfirka mentesítését az adott évi költségvetésében erre a célra elkülönített kerete erejéig, figyelemmel a 6. §-ban foglaltakra.

(2) A támogatás mértéke a 2. §-ban meghatározott ingatlanok utcafronton álló falfelületei, kerítései falfirka mentesítésének teljes költsége.

Pályázati feltételek

4. §

- (1) Az egyes felületek önkormányzati támogatással megvalósuló falfirka mentesítésére az ingatlan használója nyújthat be pályázatot (továbbiakban: pályázó).
- (2) A pályázónak a pályázati felhívásban megjelölt minden adatot és információt szolgáltatni kell.
- (3) A pályázónak a pályázathoz csatolnia kell nyilatkozatát, melynek értelmében nyertes pályázat esetén vállalja, hogy a falfirka mentesítést követően:
  - a) a felületen elhelyezett falfirkát 8 munkanapon belül eltávolítja vagy eltávolíttatja, ellenkező esetben a támogatás teljes összegét visszafizeti; vagy
  - b) az Önkormányzat részére 4.000,- Ft/hó átalánydíjat fizet, mely esetben a felületen elhelyezett falfirka eltávolítását az Önkormányzat végzi.
- (4) A falfirka mentesített felületen elhelyezett falfirkát bárki bejelentheti a Polgármesteri Hivatalban. A pályázó köteles tűrni, hogy amennyiben a bejelentéstől számított 8 munkanapon belül nem tesz eleget nyilatkozatban vállalt kötelezettségének az Önkormányzat a Kerületgazda Szolgáltató Szervezet (továbbiakban: KSZSZ) útján elvégezze a falfirka eltávolítását, melynek költsége a pályázót terheli. Ez a rendelkezés nem érinti a 4. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltakat.
- (5) A pályázó benyújtott pályázatát utólag nem módosíthatja. Módosítás esetén a korábban benyújtott pályázatát vissza kell vonnia, és a módosított pályázatot új pályázatként kell benyújtania.
- (6) A nyertes pályázóval az Önkormányzat szerződést köt.

5. §

Nem nyújtható támogatás:

- a) a pályázat benyújtása előtt már megkezdett beruházáshoz;
- b) a pályázati feltételeknek nem megfelelő pályázat esetén;
- c) utcafronttal érintkező falfelülettel rendelkező épület nem utcafronti falszakaszainak graffiti mentesítésére;
- d) a korábban már önkormányzati támogatással falfirka mentesített falfelület, kerítés újbóli graffiti mentesítésére.

Pályázati eljárás

6. §

- (1) A falfirka mentesítés támogatására a pályázatot a Polgármester által
  - a) első alkalommal minden évben a költségvetés elfogadását követő 30 napon belül;
  - b) második alkalommal minden év augusztus 1-jéigkiírt pályázat alapján lehet benyújtani.
- (2) Pályázati eljárásonként az önkormányzat költségvetésében a falfirka mentesítés céljára biztosított forrás 50 %-a használható fel. Ha az első pályázati eljárás során a keretösszeg

arányos része nem kerül felhasználásra, azt a második pályázati eljárás során fel lehet osztani.

(3) Amennyiben az éves keretösszeg a második pályázati eljárás során sem kerül teljes mértékben felosztásra, akkor a tárgyévben további pályázati eljárás is kiírható. A támogatásra irányuló pályázatot a pályázati kiírásban szereplő határidőig 1 példányban a Polgármesteri Hivatalnál kell benyújtani „Falfirka mentesítés támogatása” jeligével.

(4) A határidő elmulasztása esetén a Polgármester a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

(5) A pályázat kizárólag a pályázathoz készített formanyomtatványokon és mellékletein magyar nyelven nyújtható be. Az adatlap nem változtatható sem tartalmában, sem alakjában.

(6) A pályázati formanyomtatványok, azok mellékletei, és a Pályázati Útmutató a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat internetes honlapjáról (www.budapest16.hu) letölthető, valamint térítésmentesen beszerezhető a Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján.

(7) A pályázónak a pályázat benyújtásakor, pályázatonként egyszeri 5.000,- Ft összegű pályázati díjat kell fizetnie, mely összeg forráshiány miatt elutasított pályázat esetén visszafizetésre kerül a pályázó részére.

(8) A pályázathoz az alábbi mellékleteket kell csatolni:

- a) adatlap;
- b) fényképfelvétel az épület utcafronton álló homlokzatáról, illetőleg az utcafronti kerítésről;
- c) a pályázó által vállalt saját erő mértékéről (az összköltség százalékában kifejezve) szóló nyilatkozat;
- d) az 4. § (3) bekezdése szerinti nyilatkozat;
- e) nyilatkozat a pályázattal érintett ingatlan tulajdonviszonyáról;
- f) bérleti jogviszony fennállása esetén a bérleti szerződés, a tulajdonos nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a pályázat benyújtásához hozzájárul, továbbá nyilatkozat arról, hogy a saját erőt – amennyiben van – a tulajdonos vagy a bérlő biztosítja;
- g) társasház, lakásszövetkezet esetén a lakóközösség határozata.

(9) A Polgármesteri Hivatal a hiányosan benyújtott pályázatok esetében hiánypótlási kötelezettséget ír elő. A hiánypótlásnak a hiánypótlási felhívás kézhezvételétől számított 8 munkanapon belül kell eleget tenni.

(10) A támogatási keret kimerülése esetén a pályázat kiírója hirdetményt tesz közzé és a pályázatok befogadását leállítja.

(11) A pályázati eljárást a Polgármesteri Hivatal bonyolítja le, amelynek szakaszai a pályázat befogadása, a Polgármester döntése a pályázat támogatásáról, a szerződés megkötésének előkészítése, a kivitelezés szerződésszerinti teljesítésének ellenőrzése, pénzügyi lebonyolítás.

(12) A pályázat támogatásáról – a rendelkezésre álló támogatási keret figyelembevételével – a Polgármester dönt.

(13) A (12) bekezdésben meghatározott döntés eredményéről a pályázót a döntést követő 8 munkanapon belül értesíteni kell.

A támogatás odaítélésének szempontrendszere

7. §

Előnyt élvez az a pályázó:

- a) aki a falfirka mentesítés költségének legalább 50%-át önerőként vállalja;
- b) aki tömegközlekedési útvonal mentén fekvő épület, kerítés falfirka mentesítésére pályázik.

A mentesítés ellenőrzése

8. §

- (1) Nyertes pályázat esetén a falfirka mentesítést (eltávolítás, megelőzés) az Önkormányzat végezteti el.
- (2) A Polgármesteri Hivatal által kijelölt, vagy megbízott személy jogosult a támogatással érintett épület falfirka mentesítésére irányuló kivitelezés menetét a helyszínen bármely munkafázisban ellenőrizni, jogosult és köteles azt dokumentálni (jegyzőkönyv, fényképfelvétel).

A városkép védelme

9. §

- (1) A 4. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a falfirka mentesítést az ingatlan használója köteles saját maga, a KSZSZ vagy az Önkormányzattal falfirka mentesítésre szerződött kivitelező által elvégezni. A hivatkozott rendelkezés betartásának ellenőrzését a Polgármesteri Hivatal műszaki előadói, a KSZSZ munkatársai jogosultak ellenőrizni.
- (2) A 9. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség az ingatlan mindenkori használóját a védőbevonatra a gyártó által vállalt jótállási idő lejártáig terheli.
- (3) Ha az ingatlan használója a védőbevonat gyártó által vállalt jótállási idejének lejártá előtt a felületet átszínezi, köteles saját költségén felhordani a védőréteget a felületre a színezést követően.
- (4) Az önkormányzati támogatással falfirka mentesített épületre, kerítésre a pályázó köteles tűrni a Polgármesteri Hivatal által rendelkezésre bocsátott tábla jól látható helyre történő kihelyezését:

„Fejlődő Kertváros

A XVI. kerületi Önkormányzat által falfirka mentesített terület.

Az Ön adójából Önnek.”

A tábla kihelyezésének költségét az Önkormányzat viseli.

Záró rendelkezés

10. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

Kovács Péter
polgármester

Ancsin László
jegyző

Általános indokolás

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve, az Önkormányzat a városkép védelme érdekében a városképet rontó, közízlést sértő falfirkák, graffitik eltávolítására, újbóli elhelyezésének megakadályozására saját támogatási rendszert dolgoz ki.

Részletes indokolás

1. §-hoz

A szabályozással elérni kívánt célt határozza meg, valamint értelmező rendelkezéseket tartalmaz.

2. §-hoz

A rendelet hatályáról rendelkezik.

3. §-hoz

A támogatás formáját és mértékét határozza meg.

4. -5. §-hoz

A pályázati és támogatási feltételek részletes szabályait állapítja meg. A pályázó a pályázat benyújtásakor két alternatíva közül választhat, melyről nyilatkoznia kell. Az első esetben vállalja a már falfirka mentesített felületen elhelyezett graffiti eltávolítását meghatározott időn belül, ellenkező esetben az Önkormányzat a pályázó költségén eltávolítja a falfirkát, ráadásul a teljes támogatás összegét is vissza kell fizetnie. A másik esetben a pályázó előzetesen nyilatkozik arról, hogy havonta meghatározott átalánydíjat fizet az Önkormányzatnak, melyért a falfirka eltávolítását az Önkormányzat minden további feltétel nélkül elvégzi.

6. §-hoz

Pályázati eljárás általános szabályait határozza meg, a pályázati elbíráló hatásköréről rendelkezik.

7. §-hoz

A pályázat elbírálása során előnyt élvez az a pályázó, aki a falfirka mentesítés költségének legalább 50 %-át saját erőként vállalja, továbbá aki tömegközlekedési útvonal mentén fekvő ingatlan falfirka mentesítésére pályázik.

8. §-hoz

A falfirka mentesítésre vonatkozó szabályokat határozza meg.

9. §-hoz

A falfirka eltávolítására vonatkozó kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó előírásokról rendelkezik.

10. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezést tartalmaz.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Falfirka mentesítés önkormányzati támogatásához

I. A támogatás célja

Budapest Főváros XVI. kerület közigazgatási területén a városképet rontó, közízlést sértő falfirkák elhelyezése megszűnjön.

II. A támogatás tárgya

Budapest Főváros XVI. kerület közigazgatási területén elsősorban a tömegközlekedési útvonalak mentén fekvő lakóingatlanok, továbbá közfunkciót (különösen iskola, óvoda, orvosi rendelő, gyógyszertár, élelmiszerüzlet, könyvtár) ellátó ingatlanok utcafronton álló homlokzatának, kerítésének falfirka mentesítése, illetőleg a felület védőbevonattal való ellátása.

A pályázat benyújtható az utcafronton álló épület, kerítés teljes felületének vagy csak meghatározott részének falfirka mentesítésére.

Falfirka mentesítés: a már meglévő falfirka eltávolítása, majd ezt követően a felület védőréteggel való bevonása, vagy a falfirkával még nem szennyezett felület védőréteggel való bevonása.

III. Az elnyerhető támogatás

A támogatás nem más, mint a pályázatban szereplő ingatlan utcafronton álló homlokzatának, illetőleg kerítésének falfirka mentesítését célzó munkálatok elvégzése.

A támogatás mértéke az épület utcafront álló falfelületének, kerítésének falfirka mentesítésének, illetőleg a védendő felület szintelen védőbevonattal való bevonásának teljes költsége.

IV. Benyújtás módja, helye, határideje

- a) magyar nyelven, a pályázati felhívás mellékletét képező formanyomtatványon (adatlap);
- b) fényképfelvétel az épület utcafronton álló homlokzatáról, illetőleg az utcafronti kerítésről;
- c) a pályázó által vállalt saját erő mértékéről (az összköltség százalékában kifejezve) szóló nyilatkozat;
- d) az 4. § (3) bekezdése szerinti nyilatkozat;
- e) nyilatkozat a pályázattal érintett ingatlan tulajdonviszonyáról;
- f) bérleti jogviszony fennállása esetén a bérleti szerződés, a tulajdonos nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a pályázat benyújtásához hozzájárul, továbbá nyilatkozat arról, hogy a saját erőt – amennyiben van – a tulajdonos vagy a bérlo biztosítja;
- g) társasház, lakásszövetkezet esetén a lakóközösség határozata.
- f) a pályázatot 1 példányban zárt borítékban;
- g) Benyújtási határidő: .....
- h) Pályázat benyújtásának helye: személyesen a Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján. Cím: 1163 Budapest, Havashalom u. 43.
- i) Jelige: „Falfirka mentesítés támogatása”

Támogatás iránti pályázat személyi tulajdonban lévő családi ház, lakás esetén egyénileg. Társasház, lakásszövetkezet, közös tulajdonban lévő részek esetén a közgyűlés által jóváhagyott pályázat nyújtható be. Közös tulajdonban lévő családi ház, lakás esetén a tulajdonosok csak közösen pályázhatnak.

V. Eljárási rend

A pályázatok benyújtását követően hiánypótlásnak van helye. A hiánypótlás formai hiányosságokra, az alkalmassággal kapcsolatos nyilatkozatok, a pályázatban előírt iratok utólagos csatolására vonatkozik.

A szerződést az eredményhirdetést követő 30 napon belül kell megkötöni. A szerződést határidőben alá nem író Pályázó a támogatást elveszíti.

Nem nyújtható támogatás:

- a) a pályázat benyújtása előtt már megkezdett beruházáshoz;
- b) a pályázati feltételeknek nem megfelelő pályázat esetén;
- c) utcafronttal érintkező falfelülettel rendelkező épület nem utcafronti falszakaszainak graffiti mentesítésére;
- d) a korábban már önkormányzati támogatással falfirka mentesített falfelület, kerítés újbóli graffiti mentesítésére;
- e) a pályázatot a rendelkezésre álló keret kimerülését követően nyújtották be;
- f) a pályázathoz a hiánypótlási felhívás ellenére sem csatolja a pályázati felhívásban foglalt dokumentumot;
- g) a Pályázó a pályázatot nem a pályázati felhívás mellékletét képező formanyomtatványokon nyújtja be.

A támogatást azonnal, egyösszegben a Ptk. szerinti késedelmi kamatokkal együtt vissza kell fizetni, ha

- a) hitelt érdemlően bizonyítható, hogy a Pályázó a pályázatban vagy az ahhoz csatolt dokumentumban valótlan adatokat közölt, vagy
- b) hitelt érdemlően bizonyítható, hogy a Pályázó a szerződésben foglalt kötelezettségeinek nem tett eleget.

A pályázatok elbírálása során előnyt élvez az a Pályázó, amely a falfirka mentesítés költségének legalább 50 %-át önerőként vállalja, továbbá aki tömegközlekedési útvonal mentén fekvő épület, kerítés falfirka mentesítésére pályázik.

A falfirka mentesítés 1 m²-re eső várható költsége:

- vakolt felület esetén: ..... Ft
- nyers téglaburkolat esetén: ... Ft
- beton esetén: .... Ft
- fa esetén: .... Ft
- üveg esetén: ... Ft
- fém esetén: ... Ft
- műanyag esetén: ..... Ft.

A pályázati felhívás és a formanyomtatványok a XVI. kerületi Önkormányzat honlapján (www.budapest16.hu) letölthetőek, vagy térítésmentesen a Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján (1163 Budapest, Havashalom u. 43.) átvehetőek. Érdeklődni lehet: 40-11-483, 4011-644

A falfirka mentesítés önkormányzati támogatásának részletes szabályait Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzatnak az egyes falfelületek falfirka elleni védelméről szóló .../2008. (...) rendelete állapítja meg.

Budapest, 2008. május...

Kovács Péter
polgármester

ADATLAP

- I. Pályázó neve:** _____
Pályázó címe: _____
Telefonszám: _____
Telefax: _____
E-mail cím: _____
- Tulajdonos neve:** _____
Tulajdonos címe: _____
Telefonszám: _____
Telefax: _____
E-mail cím: _____
- II. A pályázó által (esetlegesen) vállalt saját erő:** _____ Ft
- III. A pályázó nyilatkozatai és kötelezettségvállalásai**
- a.) kijelentem, hogy a pályázatban foglalt adatok, információk és dokumentumok teljes körűek, valódiak és hitelesek;
- b.) kijelentem, hogy a pályázati támogatás elnyerése esetén a pályázati támogatás felhasználására vonatkozó szabályokat magamra nézve kötelezőnek elismerem;
- c.) hozzájárulok, hogy Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat a törvény keretei között személyes adataimat kezelje és nyilvántartsa;
- d.) hozzájárulok a pályázat szabályszerűségének és a támogatás rendeltetésszerű felhasználásának Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat, valamint a jogszabályban meghatározott szervek által történő ellenőrzéséhez;
- e.) tudomásul veszem, és egyben hozzájárulok, hogy a részemre nyújtott támogatás tényét, annak összecszerűségével egyetemben Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzata a támogatás nyújtásnak évében zárszámadásában szerepeltesse, valamint hogy a támogatási szerződésnek az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény által meghatározott tartalmát illetékes szervei útján közzétegye;
- f.) kijelentem, hogy nyertes pályázat esetén a falfirka mentesítést követően (a megfelelő rész aláhúzandó):
- a felületen elhelyezett falfirkát 8 munkanapon belül eltávolítom vagy eltávolíttatom, ellenkező esetben a támogatás teljes összegét visszafizetem, és köteles vagyok tenni a falfirka eltávolítását a KSZSZ által, melynek költségét viselem;
  - az Önkormányzat részére 4.000,- Ft/hó átalánydíjat fizetek, mely esetben a felületen esetlegesen elhelyezett falfirka eltávolítását az Önkormányzat végezteti el.

Falfirkák és Budapest 2008!

Rövid összefoglaló a graffiti helyzetről, annak okairól, és a lehetséges kitörési alternatívákról

Modern világunkban számos olyan új hóbort alakul ki, amelyek következményeit a társadalom egyelőre nem képes kezelni. Az egyik ilyen, sokakat zavaró „divat”, a graffiti jelensége. Ha végigmegyünk a Kis- vagy Nagykörúton, elsétálunk a Lánchíd lábához, vagy a budai főútvonalakhoz akkor szomorú képpel találkozhatunk. Szinte nincs egy olyan épület, amelyet ne lepne be a falfirkák mindent elborító mocska. Ahhoz, hogy ezt a jelenséget megérthessük, és kezelni tudjuk, érdemes röviden megfogalmazni mi is a graffiti, és hogyan lehet ellene küzdeni.

A graffiti valójában egy gyűjtőfogalom, amelyikbe beletartozik gyakorlatilag minden olyan tevékenység, ahol festék, fal és alkotó találkozik. Ugyanúgy graffitinek nevezzük a háznyi művészi festményeket, és a két-három vonásból álló – „tag”-nek nevezett – firkákat is. A graffiti-nek ez a gyűjtőfogalom jellege, komoly problémákat okoz, ezért érdemes jobban strukturálni a fogalom tartalmát. E szerint:

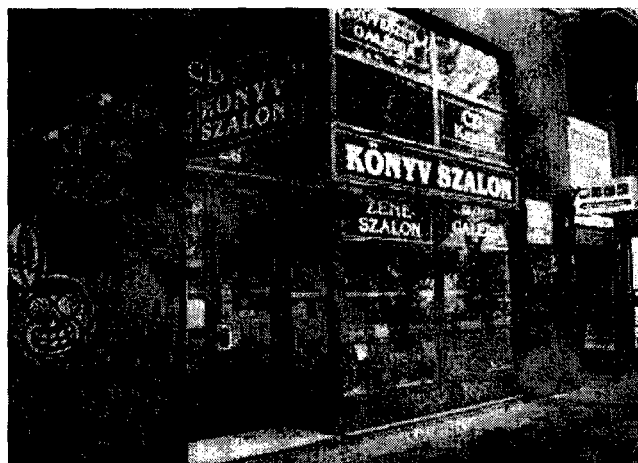
Falfestmény: sokszor művészi értéket képviselő, igényesen elkészített alkotás, amelyek gyárkerítéseken, elhagyott falfelületeken találhatók. A graffiti e formáját érdemes lenne – korlátok között tartva – támogatni, hisz a város számos pontját lehetne szebbé, színesebbé varázsolni e festményekkel.

Falfirka: semmilyen művészi értéket sem képviselő, néhány betűből, szófoszlányból álló „rongálás”, ahol az alkotó szándéka csupán a birtoklás-, a területhatár jelölése, a rivális firkáló felülírása, a beteges megjelenni vágyás megnyilvánulása. E tevékenység sokszor valóban beteges formát ölt; ismert olyan elkövető is, aki saját szüleinek az ékszereit adta el, hogy festéket vehessen.

A városban található graffiti többsége sajnos egyszerű falfirka, ami semmilyen értéket sem képvisel. A művészi graffitisek – falfestők – többsége megveti a mihaszna falfirkálók csoportját.

A graffiti e két csoportja más-más értéket képvisel, és a társadalomnak is másképpen kell viszonyulnia e két megjelenési formához. Bizonyos korlátozások mellett a falfestmények a város díszítő elemei lehetnének, hiszen számos olyan felület van a városban, amelyiket szépíteni lehetne a színes festményekkel. A most elhanyagolt hídlábak, aluljárók, gyárkerítések jó terepei lehetnének a fiatal tehetségeknek, akik így lehetőséget kaphatnának képességeik bemutatására. A kész alkotásokat azonban ugyanúgy védeni kell a rongálástól, mint az egyéb felületeket.

A falfirka ezzel szemben közönséges kosz, amit lehetőség szerint minél előbb le kell tisztítani, el kell tüntetni, hogy a további rongálásokat megelőzzük.

Budapest 2008, Erzsébet Krt. 26!!

Hogyan lehet védekezni a falfirkák ellen?

A firkálást a legtöbben olyan rongálásnak tartják, ami ellen rendőri fellépéssel kell küzdeni. Sajnos azonban ez az egyszerű hozzáállás, vezetett oda, hogy ma Budapest, az egyik legjobban összefirkált főváros kétes hírével büszkélkedhet.

Tudni kell, hogy a falfirkálókat szinte lehetetlen elkapni, hiszen csak tettenérés esetén bizonyítható a rongálás. A firkálók viszont szinte mindig csoportban járnak, ahol valaki falaz, míg a firkáló pár másodperc alatt végez „művével”. Jó esetben ezer firkálmányra jut egy elkapott elkövető, aki viszont csak az utolsó tettéért kaphat felelősségre vonást, a többi 999 mű viszont a helyén marad. A nyugati országokban már évekkel ezelőtt rájöttek, hogy ez az út járhatatlan. Ennél komplexebb, a falfirkák keletkezésének „értelmét” jobban figyelembe vevő megoldásra van szükség. Ehhez azonban meg kell ismerni, miért is keletkeznek a firkák.

A falfirkák elterjedése klasszikusan a „betört ablak elv” hatásmechanizmusa alapján terjedő jelenség. Az elv arról az egyszerű felismerésről szól, hogy ha egy gyárablak valahol egyszer betörik, - és azt nem javítják ki minél előbb – akkor fokozottan kell számolni az összes többi ablak betörésével is. Mindez egyszerű pszichológia. A betört ablak láttán az emberek (járókelők) egy jelentős részében „kihívás” fogalmazódik meg; ha másnak sikerült nekem is sikerülhet, vajon eltalálom-e az ablakot, stb.. A siker ebben az esetben az lesz, ha mi is betörünk egy ablakot. Mindez ráadásul különösebb lelkiismeret furdalással sem jár, hiszen ha egy ablak már be van törve, akkor mi is megtehetjük ugyanezt.

Az elvet szokták „szemétkupac elv”-nek is nevezni, ami arra utal, hogy egy véletlenül kialakult kis szemétkupacból pillanatok alatt hatalmas szeméthege válhat, hisz ha mindenki odadobja a szemetet én is megtehetem ugyanezt, nem kell, hogy lelkiismeret furdalásom legyen. Így alakult ki például nemrég a XI. kerületben az a hatalmas illegális szemétkupac, aminek a felszámolása több tízmillió forintba kerül az önkormányzatnak.

Budapest 2008, Ferenc Krt. 37

A falfirkák terjedése is így működik. Ha egyszer valahol megjelenik egy kis „tag”, és azt nem tüntetjük el mihamarabb, akkor biztosan számíthatunk az újabb, egyre nagyobb falfirkák megjelenésével.

Ha szeretnénk, ha városunk méltó lenne régi fényéhez, ha küzdeni akarunk a firkák ellen, akkor meg kell tanulnunk „gondozni” homlokzatainkat. Nem elég állandóan sírni, és a láthatatlan ellenséget szapulni, miközben a kisujjunkt sem mozdítjuk a koszos eltüntetéséért. Ha egy galamb „megtisztelti” kabátunkat, akkor természetesnek vesszük, hogy a koszt letisztítsuk. Ugyanígy le kell tisztítani a

megjelenő falfirkákat is. Minél előbb megtegyük ezt, annál kisebb az esélye, hogy újból betámadják a felületet. A falfirka térnyerése valójában a gondatlanság térnyerése!

Sajnos az ingatlan tulajdonosok többségénél nem természetes, hogy folyamatosan gondozzák az épület külső részét. Néha elképesztő állapotokkal, tragikus kapualjakkal és homlokzatokkal találkozhatunk. Még a belvárosi területeken is sok helyen, az ingatlan tulajdonosok éveig, évtizedekig a legegység tisztításokat sem végzik el ingatlanjukon. Különösen elszomorító, hogy Budapesten sokszor még milliárdos éves profitot realizáló cégek is megengedik maguknak, hogy ocsmány, szennyezett homlokzatú üzleteket működtessenek. Jellemző példa a K&H Bank esete. E multinacionális cég más városokban található fiókjain soha nem láthatóak falfirkák. Nálunk azonban az Oktogonon lévő fiókjuk általában tragikus állapotban van, senki nem törődik – az amúgy nemrég felújított – homlokzatával. Egy ilyen bankfiókvezető Németországban egy napig sem őrizhetné meg állását, nálunk azonban még csak rá sem kérdez senki az ilyen fokú igénytelenségre. Ellenpólusként érdemes megemlíteni a McDonalds gyorséttermek példáját, amely üzletek franchise szerződése szigorúan rögzíti a firma mentes üzlet-homlokzat kötelezettségét. Ebből adódóan ezen üzleteken soha nincs is semmilyen firma-nyom.

Budapest, Oktogon 2008

A graffiti elleni védekezés egyetlen módja, ha rendszeresen újra és újra megtisztítjuk a felületet, és ugyanezt teszi szomszédunk és az ő szomszédja is. Ugyanúgy természetesnek kellene vennünk a kapualjak, homlokzatok rendszeres tisztítását, mint a lépcsőházak, liftek, vagy a szőnyegek takarítását. Minderre ma már megvannak a megfelelő vegyszerek és technológiák. Léteznek olyan bevonatok, amelyekről könnyen eltávolíthatók a falfirkák, és olyan tisztítószer, amelyek nyomtalanul eltüntetik a festékeket. Ha a homlokzat frissen volt festve, akkor célszerű félretenni a festékből, hogy az esetlegesen keletkező firkákat könnyen át tudjuk festeni. Ha a háznak van gondnoka, akkor ezt ő is el tudja végezni, de léteznek profi homlokzat-tisztító cégek, akik 4-5 ezer forintos átalánydíjért vállalják a homlokzatok havi rendszeres tisztítását. Mindez azt jelenti, hogy egy körüli társasház esetén, lakásonként kevesebb mint száz forintba kerülne a nem-balkáni kinézet, míg üzletenként ugyanez pár ezer forintból megoldható lenne!

A folyamatos tisztítás azt is jelenti, hogy értelmetlenné válik a falfirkálók ténykedése. Minek kockáztassanak rendszeresen, ha napok alatt úgyszólván letisztítják a firkájukat? Ha minden ingatlan tulajdonos így járna el, hamar elmaradnának a „frusztrált” firkálók. Németország egyes városaiban például, olyan szabályt hoztak, hogy a frekventált területeken a boltok addig nem nyithatnak ki, amíg graffiti van a homlokzatukon. Az ilyen területeken nemcsak azért nincs falfirka, mert azonnal le kell azokat tisztítani, hanem ezért sem, mert értelmetlenné vált az olyan firkálás - kockáztatás, - amiről tudva levő, hogy másnapra nyom nélkül eltűnik.

A falfirkálás elleni küzdelemben tehát el kell szakadnunk a kényelmes, de hasztalan „nem a mi dolgunk, nem mi tettük” attitűdtől. A város esztétikai állapotának mindannyiunk ügyének kell lennie! Nem tartható tovább az az álláspont, hogy ha „nem én tettem, nem az én gondom”. Az ilyen mentalitás csak olaj a tűzre, hiszen azt jelenti; a firkálók firkálmányai éveig, évtizedekig a homlokzaton maradhatnak, láthatók. Evvel pedig csak azt érjük el, hogy értelmet adunk a rongálók tetteinek, akiknek legnagyobb sikere; jeleik láthatósága.

A városi értékek óvása folyamatos törődést igényel. Ebben az odafigyelésben pedig fokozottabb szerepet kell vállalniuk az önkormányzatoknak, akiknek törvényi kötelezettségük az épített és

természetes környezet védelme. Az igénytelen önkormányzatok egyben igénytelen várost is jelentenek, márpedig sajnálatosan napjainkban számtalanszor találkozhatunk az illetékes hatóságok hanyagságának, nemtörődömségének következményeivel.

Jelenlegi jogszabályaink semmilyen kötelezettséget nem rónak az ingatlantulajdonosokra minimális esztétikai, jókarbantartási követelmények teljesítésére. Ebben a helyzetben csupán a tulajdonos döntése, hogy törődik-e a homlokzattal vagy hagyja azt lepusztulni. Sajnos Budapesten a legtöbb ingatlantulajdonos az utóbbi utat választja. Ezzel, pedig nemcsak saját közvetlen környezetük pusztulását segítik elő, de a szemétkupac elv alapján szomszédjaik ingatlanjai is veszélyeztetik.

Cselekvési alternatívák Budapesten, a graffiti-jelenség kezelésére

Hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján a graffiti probléma megoldásához 3 feladatot kell párhuzamosan ellátni.

1. Megtisztítani az érintett épületeket, védőbevonattal ellátni a felületüket,
2. Megoldani az újból felkerült falfirkák mihamarabbi, és következetes eltávolítását,
3. Fokozni a firkálók nyomon követését, éjszakai őrzőjáratok szervezése, a firkálás kockázatának növelése.

Felmerülő költségek:

1. A graffitik eltávolítása együtt kell, hogy járjon a homlokzatok földszinti részének teljes rehabilitációjával Ennek költsége a földszinti homlokzat típusától (kő, mészkő, vakolt-festett felület), az átfestendő felület méretétől, illetve a felület (pld. vakolat) állapotától függően 50.000 – 500.000 Ft között szóródhat. Súlyos vakolati hibák, vagy pótolandó kőburkolatok esetén az összeg ennél is magasabb lehet.
2. A védőbevonattal ellátott felületek rendszeres havi tisztítását szakcégek –átalánydíjas rendszerben – már havi 2-3 ezer forinttól is vállalják, de egy frekvenciált helyen lévő nagyfelületű társasház havi rendszeres megtisztítása 8-10 ezer forint is lehet. Amennyiben a társasházak és üzletek nagy számban csatlakoznának az ilyen rendszerekhez, ez a összeg 3-4 ezer forintra is csökkenhetne.
3. A „fokozott figyelem” megszervezésének költségeit nehéz megítélni. Részben szükséges hozzá a rendőri, közterület-felügyeleti, polgárőr szervezetek fokozott együttműködése, részben a már meglévő (pld. plakát-ragasztók elleni) figyelő szolgálat tevékenységi körének módosításával megoldható.

A pesti Nagykörúton mintegy 260 társasház, és ezek utcafrontján mintegy 800 üzlet található.

Az elvégzendő feladatok és költségek ismeretében a Fővárosi Önkormányzat az alábbi alternatívák, illetve ezek valamilyen kombinációja közül választhat.

1. Passzivitás: A jelenlegi hozzáállás folytatása, a problémáról nem venni tudomást.
2. Finanszírozás: A költségeket az Önkormányzat átvállalja és megszervezi a szükséges feladatokat.

3. Hatósági szabályozás: Egyes nyugati városokhoz hasonlóan a Fővárosi Önkormányzat rendeletben rögzíti az ingatlan tulajdonosok kötelezettségeit, előírja a főváros frekventált területein található épületek minimális esztétikai, jókarbantartási kötelezettségeit. Ezen rendelet hatályán belül előírja a falfirkák –záros határidőn belüli - eltávolításának kötelezettségét. A kötelezettségek megszegése esetére megfelelő szankciókat is előír.

Ezen alternatívák egy háromszög három sarkát jelenítik meg, a tényleges cselekvést az alternatívák, illetve ezek kombinációinak a háromszögön belüli különböző pozíciójuk adja. Politikai döntést igényel, hogy a háromszögön belül hova pozicionálja magát a Fővárosi Önkormányzat cselekvési tervében.

Hosszú távon nem kerülhető el az ingatlanokra vonatkozó legelemibb esztétikai, jókarbantartási követelmények megfogalmazása, és azok betartatása. Addig is azonban amíg egy ilyen jogszabály életbe lép, tenni kell valamit a várost lezüllesztő falfirkák ellen. A rendelkezésre álló szűk források felhasználását úgy kell megoldani, hogy az a legjobban hasznosulhasson.

Javaslatok:

1. A körüti illetve más frekventált területen lévő üzletek, kereskedelmi egységek számára városképi megfelelés előírása, a firkák záros határidőn belüli eltávolításának kötelezettsége (nem teljesítés esetén szankcionálás). 1-1,5 éves türelmi idő.
2. Társasházi felújítási alap támogatás esetén nemcsak a védőbevonat felvitelét kell megkövetelni, de a graffiti-rongálások záros határidőn belüli letakarításának kötelezettségét is előírni. Nem teljesítés esetén a támogatás összege visszafizetendő.
3. Graffiti eltávolító gyorsszolgálat létrejöttének támogatása, vagy a már meglévő cégek bevonásával, vagy nonprofit, egyesületi modellben. E szolgálat ingyen, vagy pár ezer forintos havi átalánydíjért vállalja a firkák 24-48 órán belüli szakszerű eltávolítását. A rendszerhez azon házak, üzletek csatlakozhatnak, akik előzetesen már megfelelő állapotra felújították a homlokzatokat, és azt védőbevonattal látták el. Lehetséges alternatíva például, hogy a főváros átvállalja az átalánydíjas karbantartás első hat havi költségeit.
4. Erőteljes kommunikáció beindítása a pozitív városkép eléréséért, a homlokzatok, kapualjak rendszeres tisztításának, gondozásának kulturális beágyazódását elősegítendő.
5. Közös képviselők rendszeres tájékoztatása, városképi elkötelezettségük javítása.
6. Kerületi programok beindításának szorgalmazása egy-egy útvonal teljes rehabilitációjának megszervezésére.
7. Specifikus honlap létrehozása a városkép jelenlegi és korábbi állapotainak dokumentálására. Egy ilyen fényképgyűjteményes honlap tudatosíthatja a lakókban saját szerepük fontosságát, a jelenlegi állapotok szegényteljes voltát.

Budapest, 2008. január 15.

Hanzély Ákos, a Lát-Kép Egyesület elnöke